

نخستین دانشگاه ایران میزبان پانزدهمین جشنواره کتاب رشد

گزارشی از مراسم پایانی پانزدهمین جشنواره کتاب رشد

گیتی خامنه، چهره نام‌آشنای برنامه‌های کودک در دهه‌های ۱۳۶۰ و ۱۳۷۰ اجرای مراسم را بر عهده داشت. حضور او به منظور اجرای چنین برنامه‌ای، تأکیدی بر همان حسن سلیقه‌ای بود که پیش‌تر به آن اشاره شد. به رسم معمول چنین آیین‌هایی، پیش از اهدای جوایز به برگزیدگان، مسئولان برگزاری چند کلامی را با میهمانان صحبت کردند.

محمدیان:

از ناشران انتظار داریم
مراقب هویت صنفی
خود باشند و خودشان
بر کیفیت کتاب‌های
تولیدی نظارت داشته
باشند

زبان کتاب‌های درسی را تغییر می‌دهیم

حجت الاسلام والمسلمین محی الدین بهرام محمدیان، رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی پیش از هر سخنی، از اهمیت جشنواره و تأثیر آن در رشد فضای فرهنگی کشور گفت و تأکید کرد: «ما امروز یک قدم نسبت به سال‌های گذشته جلوتر هستیم. در سال‌های قبل دغدغه ما این بود که کتاب‌های آموزشی و کمک‌آموزشی را سامان دهیم و آن‌ها را برای استاندارد شدن تشویق کنیم. چنین کاری امروز اتفاق افتاده است و بازار نشر به خودی خود آثار ضعیف را پالایش می‌کند.»

وی ادامه داد: «مراقبت صنفی از هویت نشر، تکلیفی صنفی

زنگ اختتامیه پانزدهمین جشنواره کتاب رشد در «مدرسه دارالفنون» نواخته شد. جایی که می‌توان آن را نخستین دانشگاه ایرانی دانست. مکانی که بنیادش با رویای بزرگ‌مرد تاریخ معاصر ایران، امیرکبیر، طراحی شد. او دارالفنون را ساخت تا دانش‌آموخته‌هایش با اتکا به دانش خود، غبار فقر، بیماری و جهالت را از چهره این مرز بوم بزدایند و آن را به سوی توسعه رهنمون سازند. امیرکبیر، دارالفنون را با رؤیای پیشرفت ایران ساخت، البته خودش چهار روز پیش از افتتاح آن عزل شد و ۱۳ روز بعد از افتتاح، به قتل رسید، اما مدرسه‌ای که او سنگ بنایش را نهاد، ده‌ها سال به حیات خود ادامه داد و نسل‌هایی را تربیت کرد که برای اعتلای کشورشان از هیچ تلاشی فروگذار نکردند. انتخاب دارالفنون برای برگزاری اختتامیه جشنواره‌ای که نام آن با کتاب و کتاب‌خوانی، گره خورده حسن سلیقه‌ای است که بی‌شک حلاوت شرکت در چنین رویداد فرهنگی را دوچندان می‌کند.

نمایشگاه منابع آموزشی غیر مکتوب در کنار کتاب

روبه‌روی سالن اختتامیه جشنواره، برای نخستین بار، نمایشگاهی از ۶۵ منبع آموزشی غیرمکتوب بر پا شده بود که ۵۰ تولیدکننده در برگزاری آن مشارکت داشتند. در این نمایشگاه، ۴۲ وسیله آموزشی، ۱۶ نرم‌افزار و ۷ فیلم آموزشی که پیش از این توسط «دفتر انتشارات و تکنولوژی آموزشی» ارزیابی و مناسب شناخته شده بودند، به نمایش درآمدند.

جمعی از مدعوین از نمایشگاه بازدید می‌کردند. در میان آنان معلمان و مدیرانی بودند که به دقت به توضیحات تولیدکنندگان گوش می‌دادند تا منابع آموزشی مناسب رده سنی تحت تعلیم خود را در آن‌ها بیابند. برگزاری چنین نمایشگاهی از منابع آموزشی غیرمکتوب، در حالی که هر روز زاویه‌های جدیدی از اهمیت آموزش همراه با پرورش خلاقیت روشن می‌شود، بسیار نیکوست. این مهم با تأکید «سند تحول بنیادین آموزش و پرورش» بر جدا شدن از آموزش صرف محفوظات و به‌کارگیری روش‌های نو در آموزش نیز همراه بود.

مراسم رأس ساعت با حضور جمع کثیری از فرهنگیان از جمله مسئولان آموزش و پرورش، ناشران، معلمان و نامزدهای دریافت جایزه در گروه‌های ۳۰ گانه داور آغاز شد. حاضران کسانی بودند که در دغدغه پروراندن اندیشه در میان کودکان و جوانان این سرزمین، با امیرکبیر وجه اشتراک داشتند.

مدیرکل دفتر انتشارات کمک‌آموزشی با بیان اینکه تألیف در همه حوزه‌ها مقدم بر ترجمه است، افزود: «بیشتر کتاب‌ها در برخی بخش‌ها ترجمه هستند که باید در این حوزه‌ها هم با شتاب بیشتری به سمت تألیف رفت.»

ناصری تأکید کرد: «مدیران حوزه نشر لازم است بیش از پیش با رویکردهای آموزش و پرورش در حوزه آموزش آشنا شوند که این رویکردها از طریق کارگاه‌های آموزشی در دسترس ناشران قرار می‌گیرد.»

طلبه قصه‌گو

در ادامه، مستندی از فعالیت‌های طلبه‌های قصه‌گو پخش شد که ساکن «دهدشت» در استان کهگیلویه و بویر احمد است. کسی که اندیشه‌اش فراتر از ایفای نقش در قامت یک طلبه است و می‌خواهد مناطقی را که از فقر مالی و فرهنگی رنج می‌برند، دگرگون کند و زنده نگه داشتن دنیای عمیق قصه‌ها را در ذهن و جان کودکان و ایجاد رفاقت بین آنان و کتاب را چاره کار می‌بیند. این همان اندیشه‌ای است که جشنواره کتاب رشد هم سال‌هاست ترویج آن را در دستور کار خود قرار داده است. این مستند دغدغه‌مندی او را به روشنی به تصویر می‌کشد. دیدن تصویرهای او، در حالی که بچه‌های روستایی برای کتاب خواندن دورش حلقه می‌زنند، مدعوین را تحت تأثیر قرار می‌دهد. حضار پس از تمام شدن مستند و زمانی که مجری برنامه اعلام می‌کند که اسماعیل آذری‌نژاد، همان طلبه قصه‌گو در میان حاضران است، به شایستگی او را تشویق می‌کنند تا مورد قدرانی مسئولان جشنواره قرار گیرد.

فیلم کوتاهی هم از دغدغه‌مندی شهیدی پخش می‌شود که او را «شهید کتاب» می‌نامند. او همان شهید محسن حججی

است و از ناشران می‌خواهیم که آن‌ها هم بر تولیدات نشر نظارت داشته باشند تا افکار عمومی با دیدن آثار ضعیف، همه ناشران را تاجرمآب تلقی نکنند. ناشران بخش غیردولتی برای آموزش و پرورش رقیب نیستند. آن‌ها را رفیق راه و تکمیل‌کننده فعالیت‌ها می‌دانیم و در جشنواره رشد سعی می‌کنیم، آن‌ها را معرفی و از آثار خوب حراست کنیم. این جشنواره ثابت‌کننده این ادعاست.»

محمدیان تصریح کرد: «می‌خواهیم روشی را تجربه کنیم که براساس آن، کتاب درسی را به زبان ساده و داستانی بنویسیم؛ هرچند می‌دانیم که برخی همکاران و خانواده‌ها مخالفاند و می‌گویند: چگونه از کتاب داستان سؤال و تست در بیاوریم؟!» او از مؤلفان خواست تا برنامه درسی ملی را مرجعی برای تولیدات فرهنگی قرار دهند و مفاهیم اجتماعی و فرهنگی را به زبان داستانی بیان کنند.

نیازسنجی واقعی از نیازهای واقعی دانش‌آموزان

محمد ناصری، مدیرکل دفتر انتشارات و تکنولوژی آموزشی و دبیر پانزدهمین جشنواره کتاب رشد، در سخنانی با اشاره به اقدامات انجام شده در حوزه سامان‌دهی منابع آموزشی گفت: «راه‌اندازی سامانه‌ای برای سامان‌دهی منابع آموزشی که اکنون بیش از ۹۰۰ ناشر عضو آن هستند، برگزاری کارگاه‌های آموزشی در حوزه تولیدات استاندارد، برگزاری جلسات شورای سیاست‌گذاری با حضور نهادهای مرتبط و برگزاری جشنواره‌های کتاب رشد، از جمله اقدامات سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی طی سال‌های اخیر در حوزه ساماندهی منابع آموزشی بوده است.»

او با بیان اینکه اولین جشنواره کتاب‌های آموزشی - تربیتی رشد در سال ۱۳۷۹ برگزار شد و اکنون پانزدهمین دوره آن است، گفت: «۲۸۰۰ کتاب از ۴۰۰ ناشر به این دوره از جشنواره راه یافتند که ۱۲۷ اثر کاندیدای نهایی شدند. این آثار در ۳۰ گروه داوری که در هر گروه ۳ داور حضور داشت، مورد قضاوت قرار گرفتند و در نهایت ۱۰ اثر برگزیده و ۳۱ اثر تقدیری اعلام شدند.»

ناصری به توصیه‌های داوران به مؤلفان و ناشران اشاره کرد و ادامه داد: «داوران توصیه می‌کنند از تکرار روش‌های معمول که سالیان سال در نشر کتاب وجود دارد، پرهیز کنید و نوآوری و خلاقیت‌ها را در تولید کتاب مدنظر قرار دهید.»

تولیدکنندگان کتاب باید فرایند درسی را بهتر از گذشته بشناسند. ضمن اینکه نیازسنجی واقعی از نیازهای واقعی دانش‌آموزان را در نظر بگیرند. چراکه برخی ناشران براساس سلیقه مؤلف، کتاب تولید می‌کنند.»

ناصری: مدیران حوزه نشر لازم است بیش از پیش با رویکردهای آموزش و پرورش آشنا شوند

است که فیلم بخشی از اقدامات تأثیرگذار او را برای احداث کتابخانه‌ای کوچک در محل خدمتش و امانت‌دادن کتاب، به تماشا می‌گذارد.

معرفی کتاب‌های برگزیده

بخش پایانی این آیین به معرفی برگزیدگان در حوزه‌های مؤلفان و ناشران اختصاص داشت. مجری مراسم، برگزیدگان را به این شرح معرفی کرد:

● در گروه داوری آداب و مهارت‌های زندگی، کتاب «از همین که هستم، خوش‌حالم»، ترجمه منصوره شریفی و حمید نمازیها، از «انتشارات آوای هانا» و مجموعه «کتاب چی مثل چیه؟» ترجمه افسانه شعبان‌نژاد، از «انتشارات لویه‌تو» مورد تقدیر قرار گرفتند و جایزه دوم جشنواره را از آن خود کردند.

● در گروه داوری آموزش و پرورش کودکان استثنایی دو اثر ترجمه‌ای به‌عنوان آثار تقدیری معرفی شدند. کتاب «راهنمای معلمان در مورد اختلال نقص توجه - بیش‌فعالی»، ترجمه شاهرخ امیری از «انتشارات فروزش» و کتاب «گفتار در کودکان کم‌شنوا: نظریه و عمل»، ترجمه سایه طاهباز، از «انتشارات گیسو» دو اثری بودند که لوح سپاس و جایزه دوم جشنواره را دریافت داشتند.

● در گروه داوری اقتصاد، حسابداری و بازرگانی، کتاب «سواد مالی برای نوجوانان: راهنمای آموزش سواد مالی برای اولیا»،

تألیف محرم آقازاده، از «انتشارات مرآت»، به‌عنوان اثر برگزیده انتخاب شد و تندیس جشنواره را به دست آورد.

● در گروه داوری پیش‌دبستان - کتاب‌های آموزشی، کتاب «کلید یادگیری: آموزش کودکان سه تا هفت سال با رویکرد ویگوتسکی»، ترجمه افسانه اشرفی، از «مؤسسه فرهنگی - هنری - پژوهشی تاریخ ادبیات کودکان» به‌عنوان اثر تقدیری جایزه دوم جشنواره را به خود اختصاص داد.

اما در همین گروه - کتاب‌های قصه و شعر، سه اثر شایسته تقدیر و اعطای جایزه دوم جشنواره شناخته شدند.

کتاب «اولین زمستان کاب»، ترجمه راحله فاضلی، از «انتشارات شهر قلم»، کتاب «کلاغ سیاه به سفر می‌رود!» نوشته بابک صابری، از «مؤسسه فرهنگی فاطمی» و کتاب «کلید، کلید، دسته کلید»، سروده اکرم کشایی، از «انتشارات کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان» سه کتابی بودند که جایزه این بخش را از آن خود کردند.

● در گروه داوری تعلیم و تربیت دینی، کتاب «مهندسی فرایند دعا»، تألیف سجاد شبانی قهرودی از «انتشارات آرنا» عنوان اثر تقدیری جشنواره را کسب کرد. در همین گروه، کتاب «بر همه کار تواناست» از مجموعه «خدای ما چه جوریه؟» تألیف

دیدن تصویرهای طلبه

جوان، در حالی که بچه‌های روستایی برای کتاب خواندن دورش حلقه می‌زنند، مدعوین را تحت تأثیر قرار می‌دهد

↑ نمایشگاه کتاب‌های نامزد جشنواره - مدرسه دارالفنون

سیدمحمد مهاجرانی، از «انتشارات قدیانی»، با کسب عنوان برگزیده، جایزه نخست و تندیس پانزدهمین جشنواره کتاب رشد را برای مؤلف خود به ارمغان آورد.

● در گروه داوری تفکر و پژوهش، تندیس جشنواره و عنوان برگزیده این گروه به کتاب «پله‌های نخستین» از مجموعه «گام به گام تا اندیشه» رسید. نویسنده آن محبوبه اسپیدکار و ناشر آن «انتشارات کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان» است.

● گروه داوری داستان دوره ابتدایی که بنابر اعلام مسئولان، پرکارترین گروه داوری این جشنواره بود، کتاب «تمساح‌های رودخانه تامبونان»، ترجمه حسین شیخ‌رضایی، از مؤسسه فرهنگی فاطمی را به‌عنوان اثر تقدیری و کتاب «اسکلت بخشنده»، نوشته محمدرضا شمس، از «انتشارات هوپا» را به‌عنوان اثر برگزیده معرفی کرد.

● در گروه داوری داستان دوره متوسطه کتاب «لم یزرع»، نوشته محمدرضا بایرامی، از «انتشارات کتاب نیستان» نیز توانست تندیس پانزدهمین جشنواره کتاب رشد را به دست آورد.

● در گروه داوری رایانه، کتاب «طراحی شبکه»، ترجمه زهرا جاوید، از «انتشارات آوند دانش»، موفق شد عنوان کتاب تقدیری این گروه را به خود اختصاص دهد.

● در گروه داوری روان‌شناسی، دو اثر برای دریافت عنوان تقدیری جشنواره پانزدهم معرفی شد: کتاب «۱۰۱ داستان شفاف‌بخش برای کودکان و نوجوانان: کاربرد استعاره در درمان»، ترجمه علی محمد نظری و همکارانش و کتاب «کمال‌گرایی»: آگاهی، ارزیابی، درمان، تألیف زهرا سادات حاجی سیدتقی تقوی و مهرانگیز پیوسته‌گر، هر دو از انتشارات آوای نور موفق شدند دیگر کتاب‌های گروه را پشت سر گذارند.

● در گروه داوری ریاضی، از بین کتاب‌های رسیده به این گروه کتاب «مامان باباها - ریاضی اول دبستان»، تألیف خسرو داودی، از «انتشارات خیلی سبز» شایسته تقدیر تشخیص داده شد و جایزه دوم جشنواره را دریافت کرد.

● در گروه داوری زبان و ادبیات فارسی، کتاب «آموزش داستان‌نویسی» (سطح یک و دو)، ترجمه محسن سلیمانی از شرکت انتشارات «ویژه نشر»، به دریافت عنوان تقدیری جشنواره بسنده کرد.

● در گروه داوری زبان‌های خارجی، کتاب «Prospect plus (1,2,3)» موفق شد با پشت سر گذاشتن رقبای خود در گروه، تندیس جشنواره را برای گروه مؤلفان خود، یعنی مجید عسکری ازغندی و همکارانش به ارمغان ببرد.

● داوران گروه سلامت و تربیت بدنی، از بین کتاب‌های رسیده، کتاب «راهنمای کاربردی کوه‌پیمایی و طبیعت‌گردی»، ترجمه سامان شاهین‌پور و احمد نظری از «انتشارات مهرسا» را شایسته دریافت عنوان تقدیری دانستند.

● اما در گروه داوری شعر و نثر ادبی، داوران هیچ کتابی را شایسته‌تر از «بوق سگ»، سروده بیوک ملکی، از «انتشارات پیدایش» نیافتند تا عنوان اثر برگزیده انتخاب و تندیس جشنواره را به آن اعطا کنند.

● در گروه داوری علوم تجربی، کتاب «آسمان شگفت‌انگیز، فرهنگ‌نامه دانش‌آموزی نجوم و فضا»، تألیف مهدی نصری، و «ماهی‌ها» از «مجموعه دانستنی‌های جانوران ایران و جهان»، تألیف محمد کرام‌الدینی، هر دو از «انتشارات طلایی»، عنوان اثر تقدیری جشنواره را تصاحب کردند.

● در گروه داوری علوم تربیتی، کتاب «اصول و مبانی دیالوگ، روش شناخت و آموزش»، تألیف محمدرضا نیستانی، از «انتشارات یار مانا»، با کسب عنوان اثر تقدیری جایزه دوم گروه را به خود اختصاص داد و کتاب «درس پژوهی، ایده‌ای جهانی برای بهسازی آموزش و غنی‌سازی یادگیری»، تألیف محمدرضا سرکار آرانی، از «انتشارات مرآت» به دریافت جایزه نخست گروه و تندیس جشنواره نائل شد.

● اما کتابی که در گروه داوری فرهنگ و هنر از همگنان پیشی گرفت و موفق به کسب عنوان اثر تقدیری گروه شد، کتاب

↑ مدرسه دارالفنون

«دایناسورهای مقوایی بسازیم»، ترجمه علی‌رضا باقری جبلی از «انتشارات طلایی» بود.

● در گروه داوری قرآن، دو کتاب با کسب بالاترین امتیاز در گروه، عنوان اثر تقدیری گروه مزبور را از آن خود کردند. «دایرةالمعارف پیامبران»، تألیف افسانه موسوی گرمودی و «مهربان‌ترین پیامبر»، تألیف غلامرضا حیدری ابهری، هر دو از «انتشارات محراب قلم»، بالاتر از دیگر کتاب‌های گروه قرار گرفتند.

● در گروه داوری کشاورزی، کتاب «حشره‌شناسی و مدیریت تلفیقی آفات»، تألیف سهیلا تکاور، حسین اکبرلو و اسدالله آقامیرکریمی از «انتشارات دانشگاه فنی و حرفه‌ای» و کتاب «راهنمای نگهداری گیاهان آپارتمانی»، ترجمه محمدرضا داهی، از «شرکت انتشارات فنی ایران»، دو کتابی بودند که گوی توفیق را از همگنان ربودند و به عنوان آثار تقدیری این گروه معرفی شدند.

● در گروه داوری مدیریت خانواده، بهداشت و کودکیاری، از بین یک صد عنوان کتاب مناسب، کتاب‌های «روان‌شناسی و آموزش مهارت‌های زناشویی» و «بلوغ افراد نابینا»، تألیف مریم اصغری از انتشارات «آوای نور» و «کتاب جامع سلامت خانواده»، ترجمه مرجان قائمی و سیدعلیرضا طلائی زواره، از «انتشارات تیمورزاده»، به‌عنوان آثار برتر گروه موفق به کسب عنوان تقدیری جشنواره شدند.

● در گروه داوری مطالعات اجتماعی و سواد رسانه‌ای، «کتاب ایران‌شناسی»، تألیف رضامراد صحرايي و همکارانش از «مؤسسه فرهنگی فاطمی» توانست عنوان تقدیری این گروه و جایزه دوم جشنواره را به نام خود کند.

● در گروه داوری مکانیک، کتاب «جداول و استانداردهای

صنایع چوب»، ترجمه مراد سلیمی، از «انتشارات دانش‌بنیاد» و کتاب «دکوراسیون چوبی از طراحی تا اجرا»، تألیف امیر نظری و رامک فرح‌آبادی، از «انتشارات فدک - ایساتیس» شایسته کسب عنوان تقدیری شدند.

● با انتخاب کتاب «تا بردمیدن گل‌ها»، تألیف محمدرضا فیاض، از شرکت «انتشارات سوره مهر»، به‌عنوان اثر برگزیده در گروه موسیقی، تندیس جشنواره در دستان صاحب این اثر قرار گرفت.

● داوران گروه نمایش، فیلم و سینما، فقط کتاب «نمایش‌نامه‌نویسی عروسکی»، تألیف سیمین امیریان، از شرکت «انتشارات سوره مهر» را شایسته تقدیر دانستند.

● در گروه داوری هنرهای تجسمی و مباحث عمومی هنر، کتاب «طراحی گرافیک محیطی»، تألیف مصطفی اسداللهی، از «مؤسسه فرهنگی فاطمی»، عنوان تقدیری و کتاب «کودک و تصویر ۱»، تألیف جمال‌الدین اکرمی، از «مؤسسه فرهنگی مدرسه برهان» عنوان اثر برگزیده را از آن خود کردند. به این ترتیب، جمال‌الدین اکرمی، آخرین و دهمین تندیس آثار برگزیده را به خانه برد.

● در سه گروه داوری بازی و سرگرمی، چند موضوعی و شیمی، هیچ اثری برای کسب عنوان برگزیده یا تقدیری معرفی نشد.

ناشران برگزیده جشنواره

«انتشارات یار مانا» از شهر اصفهان با داشتن چهار اثر نامزد دریافت جایزه و یک اثر تقدیری، برترین ناشر شهرستانی این دوره معرفی شد.

اما بین ناشران تهرانی، «مؤسسه فرهنگی فاطمی» با داشتن ۹ اثر نامزد دریافت جایزه و موفقیت ۴ اثر در کسب عنوان تقدیری جشنواره، و «مؤسسه فرهنگی مدرسه برهان» با داشتن ۱۰ اثر نامزد و یک عنوان اثر برگزیده به‌عنوان برترین ناشران تهرانی انتخاب شدند. لازم به ذکر است که مجموع امتیاز به دست آمده از تعداد نامزدها، آثار تقدیری و آثار برگزیده، در تعیین ناشران برتر نقش داشته است.

رونمایی از تازه‌ترین راهنماهای تولید کتاب‌های آموزشی در حوزه‌های علوم تجربی، تفکر و حکمت، مطالعات اجتماعی، زبان عربی و فیزیک هم بخشی دیگر از مراسم بود. این راهنماها که براساس برنامه درسی ملی و سند تحول باز تولید شده‌اند، شامل چارچوب‌هایی هستند که پدیدآورندگان و ناشران باید در تولید کتاب‌های آموزشی خود رعایت کنند تا کتاب آن‌ها مناسب و استاندارد باشد.

با امید به آموزش «چگونه اندیشیدن به همه کودکان و نوجوانان»، اختتامیه شانزدهمین جشنواره کتاب‌های آموزشی - تربیتی رشد، را به انتظار می‌نشینیم.